

4.2.2021

PELKOSENNIEMEN-SAVUKOSKEN KANSANTERVEYSTYÖN KUNTAYHTYMÄN YMPÄRISTÖTERVEYSLAUTAKUNNAN LAUSUNTO LAPIN ELY-KESKUKSELLE AA SAKATTI MINING OY:N SAKATTI MONIMETALLIESIINTYMÄN KAIVOSHANKKEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA

Ympertvltk § 9

Lapin ELY-keskus on pyytänyt Kemijärven, Sallan, Pelkosenniemen ja Savukosken ympäristövalvonnalta lausuntoa AA Sakatti Mining Oy:n Sakatti monimetalliesiintymän kaivoshankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (YVA). Lausunto pyydetään antamaan viimeistään 12.2.2021.

Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunta toimii em. kuntien ympäristönsuojeluviranomaisena.

Ehdotus: Yss.

Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunta antaa Lapin ELY-keskukselle liitteen 5 mukaisen lausunnon AA Sakatti Mining Oy:n Sakatti monimetalliesiintymän ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Muutosesitys:

Pekka Nyman esitti, että liitteenä 5 olevaan lausuntoon lisätään seuraavaa:

YVA:ssa tulee tarkastella kaikkia alueella olevia ympäristövaikutuksia myös säännöstelyä ja maankäyttöä.

Vesistövaikutusten arviointiin tulee lisätä Kitisen kuljettamien sedimenttien määrän ja laadun seuranta sekä mahdollisten muutosten selvittäminen.

YVA:een on lisättävä kalojen lisääntymisterveyden ja haitta-ainepitoisuuksien seuranta.

Päätös:

Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunta yksimielisesti päätti antaa Lapin ELY-keskukselle liitteen 5 mukaisen lausunnon muutosesityksessä annetun lisäyksen mukaisesti AA Sakatti Mining Oy:n Sakatti monimetalliesiintymän ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta.

Otteen pöytäkirjasta todistaa oikeaksi

Kemijärvellä 14.6.2023

Kari Syyte

PELKOSENNIEMEN- SAVUKOSKEN KANSANTERVEYSTYÖN KUNTAYHTYMÄN YMPÄRISTÖTERVEYSLAUTAKUNNAN LAUSUNTO LAPIN ELY-KESKUKSELLE AA SAKATTI MINING OY:N SAKATIN MONIMETALLIESIINTYMÄN KAIVOSHANKKEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA

Lapin ELY-keskus on pyytänyt Kemijärven, Sallan, Pelkosenniemen ja Savukosken ympäristövalvonnalta lausuntoa AA Sakatti Mining Oy:n Sakatin monimetalliesiintymän kaivoshankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta (YVA). Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunta toimii em. kuntien ympäristönsuojeluviranomaisena.

Pelkosenniemen-Savukosken kansanterveystyön kuntayhtymän ympäristöterveyslautakunta lausuu AA Sakatti Mining Oy:n Sakatin monimetalliesiintymän ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta seuraavaa:

LIIKENNEVAIKUTUKSET

Tausta

Lausunnossa on tarkasteltu liikennevaikutusten osalta rikastekuljetusten alavaihtoehtoja PSKJ ja KJ, eli tilanteita, joissa rikasteita kuljetetaan Pelkosenniemen kautta Kemijärvelle.

Toimintavaiheen aikana rikastekuljetuksia olisi enimmillään noin 30 ajoneuvoa vuorokaudessa. Rikastekuljetukset tehdään 75 tonnin kokonaismassaisella kalustolla. Työmatkaliikenteen vaikutus liikenteen lisääntymiseen Sodankylän ja Pelkosenniemen välillä olisi noin 5 ajoneuvoa vuorokaudessa. Lisäksi on materiaali-, tarvike- ja kemikaalikuljetuksia, joiden on oletettu tapahtuvan Rovaniemen suunnalta.

Lausunto

YVA-selostuksen taulukosta 16-5 puuttuu Kostamonpalon (12320104) 1E-luokan pohjavesialue. Pohjavesialue sijoittuu YVA-selostuksessa mainitun suunnitellun Kemijärvi-Varrio-vt 5 tieyhteyden alueelle. Kyseinen pohjavesialue on merkittävä Kemijärven kaupungin vesihuollon kannalta ja pohjavesipumppaamo sijaitsee lähellä nykyistä tielinjausta.

Kemijärven keskusta-alueen lähellä on Patokankaan rautatieterminaalin lisäksi matkustajaratapihan pohjoispuolella oleva terminaali-alue. Selvytyksen vuoksi YVA-selostuksessa olisi ollut hyvä tuoda selvemmin esille, että Kemijärven rautatieterminaalilla tarkoitetaan Patokankaan rautatieterminaalia. Matkustajaratapihan pohjoispuolella oleva ratapiha ei lähtökohtaisesti sovellu rikasteiden lastaukseen läheisen asutuksen vuoksi.

YVA-selostusta tulee pitää liikennevaikutusten osalta puutteellisena sen yleispiirteisyyden vuoksi. YVA-selostuksessa on tunnistettu vt 5:n kapeus ja muita riskitekijöitä, mutta vaarojen arviointi on jäänyt pintapuoliseksi. Rikasteiden kuljetus Kemijärvelle lisää liikenneonnettomuuksien riskiä.

YVA-selostuksessa ei ole tarkasteltu liikenteellisiä riskikohteita yksityiskohtaisemmin, joten vaikutusten merkittävyys on voitu arvioida todellista pienemmäksi. Esimerkiksi voidaan nostaa Kemijärven kaupungin keskusta-alueella oleva Rovaniementien, Luusuantien ja Pajulantien risteys. Risteyksen kohdalla täydet malmikuljetusrekat ajaisivat alamäkeä kohti liikennevaloja. Liukkailla ja hämärissä olosuhteissa onnettomuusriski olisi merkityksellinen yhdellä Kemijärven vilkkaimmista risteyksistä. Risteyksessä tapahtuu jo nykyisellään useita liikenneonnettomuuksia vuosittain. Liikennevaikutusten osalta Pelkosenniemen kunnan alueella erityisiä riskialueita ovat Pelkosenniemen kirkonkylä, joka sijoittuu nauhamaisesti vt 5:n varrelle, sekä vt 5:n varrelle sijoittuvat kylät ja risteysalueet.

YVA-selostuksessa on tunnistettu yleisellä tasolla hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin kuten Boreal Biorefin Kemijärven biojalostamo ja Soklin kaivoshanke. Näitä liittyntöjä ei kuitenkaan ole tarkas-

teltu tarkemmin. Esimerkiksi vt 5:n liikennemääriin kaikkien kolmen hankkeen yhtäaikainen toteutuminen vaikuttaisi merkittävästi.

VESISTÖVAIKUTUKSET

Tausta

YVA-selostuksessa hankkeen vesistövaikutuksia on mallinnettu kahdella eri kuormitusvaihtoehdolla (VM1 ja VM2). VM1 kuormitukset on arvioitu haettavan lupamääräyksen ylärajan mukaan, ja ne perustuvat Sakatin PFS-A raportissa (SKR consulting, 2019) esitettyihin laskentoihin. VM2 kuormitukset on laskettu suuremmille purkuvesivesimäärille käyttäen kuitenkin samoja pitoisuuksia kuin kuormitusvaihtoehdossa VM1. VM2 vaihtoehdolla on pyritty arvioimaan tilannetta, missä kaivos toteutettaisiin tavalla, jossa veden suotautumista kaivoksen maanalaisiin osiin ei pyritä voimakkaasti rajoittamaan, jolloin Kitiseen purettavat vesimäärät kasvavat selvästi verrattuna VM1 kuormitusvaihtoehtoon.

Taulukko 1. Pitoisuusnousut VM1 kuormitusvaihtoehtojen mukaisesti sisältäen pelkästään Sakatin kaivoksen aiheuttaman pitoisuuslisäyksen (SA)

Kuormitusvaihtoehto	Kokkosniva		Kemijärven yläosa	
	VM1	VM2	VM1	VM2
Sulfaatti (mg/l)	0,48 - 0,84	1,02 - 1,78	0,19 - 0,38	0,45 - 0,77
Nikkeli (µg/l)	0,074 - 0,130	0,153 - 0,273	0,030 - 0,535	0,067 - 0,119
Kokonaistyyppi (NTOT) (µg/l)	3,5 - 6,1	7,1 - 12,7	1,4 - 2,7	3,1 - 5,6
Kokonaisfosfori (PTOT) (µg/l)	0,12 - 0,22	0,3 - 0,5	0,05 - 0,10	0,1 - 0,2
Kupari (Cu) (µg/l)	0,018 - 0,043	0,051 - 0,091	0,010 - 0,020	0,022 - 0,040
Kromi (Cr) (µg/l)	0,018 - 0,043	0,051 - 0,091	0,010 - 0,020	0,022 - 0,040
Kadmium (Cd) (µg/l)	0,002 - 0,004	0,005 - 0,009	0,001 - 0,002	0,002 - 0,004
Elohopea (Hg) (µg/l)	0,001 - 0,002	0,003 - 0,004	0,000 - 0,001	0,001 - 0,002
Antimoni (Sb) (µg/l)	0,002 - 0,004	0,005 - 0,009	0,001 - 0,002	0,002 - 0,004
Arseeni (As) (µg/l)	0,002 - 0,004	0,005 - 0,009	0,001 - 0,002	0,002 - 0,004
Lyijy (Pb) (µg/l)	0,0002 - 0,0004	0,0005 - 0,0009	0,0001 - 0,0002	0,0002 - 0,0004

Taulukko 2. Taustapitoisuus ja ympäristölaatuormit

	Taustapitoisuus (Kemijärvi ja Pelkosenniemi)	Taustapitoisuus YVA selostuksesta (Porttipahta ja Kitinen)	Pintavesien luontaisen taustapitoisuuden ja ympäristö-laatuormin summa (VnA 1022/2006 Liite 1)
Sulfaatti (mg/l)	0,1 - 3,6 ¹	2,00	ei pintavesien ympäristölaatuormia
Nikkeli (µg/l)	0,12 - 0,33 ¹	0,200 - 0,500	5
Kokonaistyyppi (NTOT) (µg/l)	174-440 ²	300 - 400	ei pintavesien ympäristölaatuormia
Kokonaisfosfori (PTOT) (µg/l)	3,7 - 34 ²		ei pintavesien ympäristölaatuormia
Kupari (Cu) (µg/l)	0,13 - 0,52 ¹	0,27	ei pintavesien ympäristölaatuormia
Kromi (Cr) (µg/l)	0,19 - 0,23 ¹	0,49	ei pintavesien ympäristölaatuormia
Kadmium (Cd) (µg/l)	0,0015 - 0,005 ¹	<0,01	0,1
Elohopea (Hg) (µg/l)	0,0025 ¹	<0,002	0,07 (sallittu enimmäispitoisuus)
Antimoni (Sb) (µg/l)	0,143 - 0,351 ¹	<0,05	ei pintavesien ympäristölaatuormia
Arseeni (As) (µg/l)	0,07 - 0,10	0,14	ei pintavesien ympäristölaatuormia
Lyijy (Pb) (µg/l)	0,11 - 0,13	0,048	1,3 - 1,9

¹ Kemijärven alueen vesistönäytteitä v. 2012-2017, sisältää järvi-, joki- ja puronäytteitä, Ympäristöhallinnon tietojärjestelmät / Vedenlaatu

² Kemijoen yhteistarkkailun pisteet 13600 Pelkosenniemi ja Kj 107 Rautatiesilta v. 2012-2018

Lausunto

Lähtökohtaisesti hankkeen vesistövaikutukset tulisi rajoittaa mahdollisimman pieniksi. Tämän saavuttamiseksi kaivoksen ulkopuolisten vesien pääsyä kaivokseen tulisi rajoittaa vaihtoehdon VM1 - mukaisesti. Kaivosvesien käsittelyvaihtoehdoista lupaprosessiin on valittava se, jolla päästään alhaisimpaan kokonaiskuormitukseen.

Vaihtoehdon VM2 (kaivos toteutettaisiin tavalla, jossa veden suotautumista kaivoksen maanalaisiin osiin ei pyritä voimakkaasti rajoittamaan) toteuttaminen olisi ympäristönsuojelulain 7 §:n vastaista, koska vaihtoehdossa pilaantumista ei rajoiteta mahdollisimman vähäiseksi. Hanketta ei tule toteuttaa vaihtoehdon VM2 mukaisena.

Hankkeen aikaisista vesistöön vaikuttavista häiriötilanteista tulee ilmoittaa myös Pelkosenniemen kunnan ja Kemijärven kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisille.